
OBSAH

PODĚKOVÁNÍ	9
VĚNOVÁNÍ	11
ÚVOD (<i>J. Dittrichová, K. Paul, E. Procházková</i>)	13
1. SPÁNEK A BDĚNÍ	
(<i>J. Dittrichová, K. Paul, M. Tautermannová, J. Vondráček</i>)	17
1.1 Spánek dětí raného věku	17
Rozlišení spánku v raném dětském věku	17
Vývojové změny v trvání klidného a paradoxního spánku	21
Vývojové změny v jednotlivých ukazatelích spánku	22
Individuální rozdíly ve spánku	23
Význam analýzy spánkových stavů nejmenších dětí	27
Závěr	35
1.2 Bdění v raném dětském věku	36
Rozlišení bdění	36
Individuální rozdíly ve bdění	38
Závěr	40
2. POČÁTKY UČENÍ	
(<i>J. Dittrichová, V. Břicháček, H. Krulišová, J. Vondráček</i>)	41
2.1 Věkové a individuální rozdíly ve vypracovávání a vyhasínání podmíněných reakcí	43
Palpebrální podmiňování	43
Potravové podmiňování	46
2.2 Struktura učení u nejmenších dětí	49
Struktura palpebrálního podmiňování	50
Struktura potravního podmiňování	50
Struktura vztahů mezi ukazateli palpebrálního a potravního podmiňování	51
Závěr	51

3. STRUKTURA CHOVÁNÍ DĚTÍ V RANÉM VĚKU	
<i>(V. Břicháček, J. Dittrichová, H. Krulišová, K. Paul, M. Tautermannová, J. Vondráček)</i>	53
3.1 Struktura chování jako celku	53
3.2 Vývoj struktury chování	54
3.3 Některé stálé vztahy mezi ukazateli chování a jejich význam pro charakteristiku chování dítěte raného věku	56
3.4 Závěr	57
4. POTRAVOVÉ CHOVÁNÍ DĚTÍ RANÉHO VĚKU	
<i>(K. Paul, J. Dittrichová)</i>	59
4.1 Sání, dýchání a polykání	60
4.2 Pohybová aktivita	66
4.3 Zraková a explorační aktivita	68
4.4 Pláč a vokalizace	69
4.5 Elektroencefalogram	70
4.6 Závěr	71
5. INTUITIVNÍ RODIČOVSTVÍ <i>(M. Papoušek)</i>	77
5.1 Historický vývoj pojmu intuitivní rodičovství	77
Integrační schopnosti zahrnuté v preverbálním učení	78
Účast autonomních a emočních procesů při učení kojenců	78
Omezenost kojence a potřeba usměrňující podpory	79
Vnitřní motivace k učení	79
5.2 Od experimentálních přístupů k přístupům přirozeným etologickým	80
Interakce rodičů a dětí jako přirozený kontext pro učení kojenců	80
Intuitivní rodičovská didaktika jako protějšek učení kojenců	81
Jak kojenec řídí své chování a jak je rodiče usměrňují v přirozených podmínkách	82
Potřeba kojence po vlastním uplatnění a rezpozivita rodičů	87
5.3 Psychobiologické predispozice	92
5.4 Adaptivní funkce intuitivního rodičovství	94
5.5 Uplatnění v klinice	95
5.6 Intuitivní rodičovství jako model a pomoc pro poradenskou a léčebnou péči o rodiče a děti	99
6. HRA A KREATIVITA V KOJENECKÉM VĚKU <i>(M. Papoušek)</i>	101
6.1 Hra v kolébce lidstva	101
6.2 Druhově specifická diferenciacce hry u mláďat	103
6.3 Hra a mentální činnost v raném dětství	104

6.4	Vývojová stadia dětské hry	108
6.5	Účast rodičů v dětské hře	112
6.6	Adaptivní funkce hlasu a řeči při hře	113
6.7	Vývojový přechod k symbolické hře	115
6.8	Závěr	120
7.	PREVERBÁLNÍ HLASOVÁ KOMUNIKACE (<i>M. Papoušek</i>)	121
7.1	Preverbální hlasový vývoj	124
	Jak se řídí mechanismy fonace a artikulace	124
	Hra s hlasem a jak se vytvářejí nové zvukové vzorce	125
	Jak se vytvářejí slabiky	125
	Střídání poslouchání a mluvení	126
	Jak se napodobuje řeč	127
	Jak dochází ke spojení vnímání hlasu s jeho tvorbou	128
7.2	Vývoj hlasové komunikace	129
	Jak jsou užívány hlasové projevy k řízení rodičovského chování.	129
	Jak se užívají hlasové projevy ke komunikování pocitů, potřeb a záměrů	129
	Jak se užívají první protoslova a slova v kontextu s činnostmi, předměty nebo osobami	131
	Jak se užívají slova pro pojmenovávání činnosti, předmětů a osob nezávisle na kontextu	131
7.3	Percepce a integrace řeči rodičů	132
	Jak se odhalují a zpracovávají strukturální jednotky v řeči rodičů	132
	Jak se odhaluje smysl základních jednotek v řeči rodičů	134
	Jak se zpracovává lingvistická informace	136
	Integrační schopnosti vázané na kontext	136
7.4	Závěr	137
8.	NĚKTERÉ PROBLÉMY VE VÝVOJI A CHOVÁNÍ NEDONOŠENÝCH DĚTÍ RANÉHO VĚKU A PROBLEMATIKA JEJICH RODIČŮ (<i>D. Sobotková, J. Dittrichová, F. Mandys, K. Paul, E. Procházková</i>)	139
8.1	Komplexní sledování vývoje souboru dětí v raném věku	140
	Zdravotní stav a tělesný vývoj	140
	Neuromotorický vývoj	141
	Psychický vývoj	142
8.2	Matky dětí sledovaného souboru a jejich psychosociální zázemí	144
8.3	Hodnocení problémů v chování dětí matkami	148

8.4	Další souvislosti nálezů v nejranějších stadiích vývoje dítěte	148
	Individuální stabilita nálezů v nejranějším věku při psychologickém vyšetření	149
	Vztah neurologického vyšetření v 6 týdnech k psychologickému vyšetření ve 3 měsících	149
	Spánek nedonošených dětí a jeho souvislosti s psychosociálním zázemím	151
8.5	Využití poznatků v péči o nedonošené děti a jejich rodiče	153
ZÁVĚRY	<i>(J. Dittrichová, M. Papoušek, K. Paul)</i>	157
	Pojetí chování dítěte raného věku jako složité souhry relativně nezávislých dílčích systémů	158
	Individuální variabilita chování	158
	Úloha rodičovské péče ve vývoji chování dítěte raného věku	159
	Podrobný rozbor chování dítěte a interakcí mezi rodiči a dítětem	160
	Co vyplývá z našich výsledků pro hodnocení chování dítěte raného věku a jeho péči	161
LITERATURA	. . . . .	163